

Setting Priorities

Parasha Mattos-Massey '61

¹ The children of Reuben and the children of Gad had abundant livestock — very great. They saw the land of Jazer and the land of Gilead, and behold! — it was a place for livestock.

² The children of Gad and the children of Reuben came and said to Moses, to Elazar the Kohen, and to the leaders of the assembly, saying, ³ "Ataroth, and Dibon, and Jazer, and Nimrah, and Heshbon, and Elealeh, and Sebam, and Nebo, and Beon — ⁴ the land that HASHEM smote before the assembly of Israel — it is a land for livestock, and your servants have livestock."

⁵ They said, "If we have found favor in your eyes, let this land be given to your servants as a heritage; do not bring us across the Jordan."

⁶ Moses said to the children of Gad and the children of Reuben, "Shall your brothers go out to battle while you settle here? ⁷ Why do you dissuade the heart of the Children of Israel from crossing to the Land that HASHEM has given them? ⁸ This is what your fathers did, when I sent them from Kadesh-barnea to see the Land. ⁹ They went up to the valley of Eshcol and saw the Land and they dissuaded the heart of the Children of Israel, not to come to the Land that HASHEM has given them. ¹⁰ The wrath of HASHEM burned on that day, and He swore saying, ¹¹ 'If these men who came up from Egypt — from the age of twenty years and above — will see the ground that I swore to Abraham, to Isaac, and to Jacob. . . for they have not followed Me fully, ¹² except

3 Artscroll - Stone Chumash

16-19. The two tribes clarified their request. Far from seeking to free themselves from the impending wars for the Land, they were fully prepared to send their troops into the Land and take a leading role in the wars until they were successfully concluded. However, their response revealed a shortcoming in their priorities. They said that they would build pens for their animals and cities for their children (v. 16), implying that the sheep were more important to them than the children, an attitude that Moses corrected by implication (v. 24), and for which the Sages censured them harshly (Rashi).

4 ארץ פור - סוף

² ¹⁶ They approached him and said, "Pens for the flock shall we build here for our livestock and cities for our small children. ¹⁷ We shall arm ourselves swiftly in the vanguard of the Children of Israel until we will have brought them to their place, and our small children will dwell in the fortified cities before the inhabitants of the land. ¹⁸ We shall not return to our homes until the Children of Israel will have inherited — every man his inheritance — ¹⁹ for we shall not inherit with them across the Jordan and beyond, for our inheritance has come to us on the east bank of the Jordan."

²⁰ Moses said to them, "If you do this thing, if you arm yourselves before HASHEM for the battle, ²¹ and every armed man among you shall cross the Jordan before HASHEM, until He drives out His enemies before Him, ²² and the Land shall be conquered before HASHEM, and then you shall return — then you shall be vindicated from HASHEM and from Israel, and this Land shall be a heritage for you before HASHEM. ²³ But if you do not do so, behold! — you will have sinned to HASHEM; know your sin that will encounter you. ²⁴ Build for yourselves cities for your small children and pens for your flock, and what has come from your mouth shall you do."

²⁵ The children of Gad and the children of Reuben said to Moses, saying, "Your servants shall do as my lord commands. ²⁶ Our small children, our wives, our livestock, and all our animals will be there in the cities of the Gilead. ²⁷ And your servants shall cross over — every armed person of the legion — before HASHEM, to do battle, as my lord speaks."

מדרש רבה, והוא קצת ברשי"י: ומקנה רב, והו שאמר הפתוב לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, לב חכם לימינו אלו הם הצדיקים שהם נותנים לבם לתורה שהיא מימין, שנאמר ביימינו אש דת למו, ולב כסיל לשמאלו אלו הן הרשעים שהן נותנין לבם להעשירי. שנאמר בשמאלה עושר וכבוד.

דבר אחר, לב חכם לימינו זה משה ולב כסיל לשמאלו אלו בני ראובן ובני גד. שעשו את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, שחיבבו את ממונם יותר מן הנפשות, שהן אומרים למשה בדירות צאן נבנה למקננו פה וערים לספנו, אמר להם משה אינה כלום, אלא עשו את העיקר עיקר. תחלה בנו לכם ערים לטפכם ואחר כך וגדרות לצאנכם וכו'.

6 Outlooks & Insights - R. Leff - 201

It appears to me that the key to understanding this sequence lies in the precise language of Moshe's answer. If *bnei Gad* and *bnei Reuven* kept their word to go before the rest of the nation into war, Moshe told them, "You will be pure and guiltless in the eyes of Hashem and in the eyes of the Jewish people" (*Bamidbar* 32:22). *Chazal* derive from these words that a person must not act in such a way as to cause others to suspect him of sin. The entire concept of *mar'is ayin* is based on this source. Although a Jew is required to judge his fellow Jew favorably, that is not a license to give rise to needless suspicions which will cause others to leap to false conclusions.

In this light the entire exchange takes on an entirely new cast. The two tribes realized that their request could raise suspicions. That is why they first hinted to Moshe rather than making an express request. They hoped that Moshe would of his own accord make the suggestion that they remain in Transjordan, and thus absolve them. Therefore they began with a list of the cities, in the hopes that Moshe would himself recognize the suitability of these rich pasture lands for their large herds. When Moshe remained silent, they became more explicit, adding that these cities were surrounded by rich pasture lands and that they had large herds of cattle. At that point they ended their presentation, as indicated by the *parashah stumah*. Only because Moshe still remained silent did they have no choice but to make their final request.

5 דברי המדרש שאמר על בני ראובן ובני גד, שהקדימו צאנם לטפם משום שחיבבו את ממונם יותר מן הנפשות, קשה להבינם כפשוטם, שהשבטים שהיו בדור דעה שבמדבר וראו את כל מעשי ה' הגדול והנורא, ושהיו תחת הנהגת שלשת הרועים משה אהרן ומרים, שהם יהיו במצב כזה להעריך ולהוקיר צאנם ובקדם יותר מנפשות בניהם ובנותיהם, והרי אנו רואים שאף ההדיוט שבהדייטים מקדים ומחשיב הנפשות מהרכוש, וכל אשר לו יתן האדם בעד נפשו ונפשות ביתו, ואיך יתכן לומר כזאת על אנשים גדולי המעלה כבני ראובן וגד, שיהיה להם הממון יקר וחשוב יותר מנפשות טפם ובניהם.

7 For his part, Moshe understood their intentions from the beginning. But he felt that no matter who actually verbalized the suggestion of remaining in Transjordan, it would have a demoralizing effect. He did not think that their actual intentions were bad, but wanted Gad and Reuven to understand how suspicious their request appeared on the surface. Because the suspicious appearance of cowardice was the entire problem Moshe was combating, it was entirely sufficient for the two tribes to offer to lead the Jewish armies into battle to remove that suspicion.

8 Strive for Truth - Vol. 6 - Page 93

We know that every person's task is to increase the amount of *kiddush Hashem* in this world. As we have explained previously in this volume,¹ everything in the world can serve as a *keli* for this sublime purpose.

9 The idea that an individual has holy sparks which are his particular duty to redeem means that each person has his own allotted portion in *kiddush Hashem*. All his abilities, his *middot*, and the tests he has to undergo are suited to this basic task. This task is assigned to him from Above; it constitutes his full spiritual potential, which in some context is referred to as his *nesbama*. In this sense, a person's *nesbama* is not his ego, but—the particular ideal to which he should devote his life and the totality of spiritual powers granted him to complete his task. He becomes aware of his potential through the circumstances in which he is placed and the tests he is given. Each test challenges him to realize part of his spiritual potential, or in other words, releases one of the holy sparks contained in his *nesbama*.

10 The tribes of Gad and Reuven belonged to the "generation of knowledge," who had received the Torah at Sinai and were constantly aware of the presence of God in their midst. When they asked Mosheh to be allowed to settle in Transjordan because of the vast quantity of livestock that they possessed,⁴ one may be sure that it was not merely economic considerations which moved them.

Mosheh objected very strongly to their request because he understood they wanted to opt out of fighting for the Land of Canaan. This, he felt, would be bad for the morale of the nation.⁵ When they assured him that they would fight alongside the other tribes in conquest of Canaan, he was prepared to grant their request.⁶

If their motives for wishing to settle in Transjordan were not merely economic, what were they? The tribes of Reuven and Gad certainly realized that the great number of sheep and cattle they had been given were meant to be vehicles for *kiddush Hashem*. Their first concern was to insure that their property would not cause a *billul hashem*. It is not advisable to pasture sheep near arable land because of the damage they are likely to do to the crops. In fact, it later became prohibited to raise sheep in the arable parts of Eretz Yisrael.⁷ Transjordan, however, had large areas of pastureland⁸ and therefore was very suitable for raising sheep and cattle. There they would cause no damage to their neighbors.

11 Nevertheless our Rabbis criticize their decision. They apply to them the verse: "An inheritance which is overly hasty at the beginning will not be blessed in the end."⁹ Rashi comments on this verse: "An over-hasty inheritance: One who rushes in confusion to be the first to take, like the tribes of Gad and Reuven who hastened to take their portion in Transjordan and spoke in confusion, putting their sheep before their children (see next paragraph),¹⁰ will not be blessed in the end, as we find that they were exiled several years before the rest of Israel." They are also accused of "separating themselves from their brethren because of their money."¹¹

12 Their motives were certainly of the highest level. But because of their high spiritual level, our Rabbis find cause for criticism. It may well have been the right inheritance for them, but why did they have to rush to take it so soon? Why not wait until the division of the land was on the agenda? To the keen eyes of *Hazal*, this shows that subconsciously there were other motives in operation. In however subtle a form, economic considerations also played a part. To confirm this, our Rabbis note that the tribes of Gad and Reuven said to Mosheh: "We shall build sheepfolds here for our livestock and cities for our children,"¹² putting their livestock before their children. Of course this may well have been just a slip of the tongue. But our Rabbis were well aware that slips of the tongue are significant and betray the speaker's subconscious thoughts. It shows that they had their priorities confused. Anyone who has to busy himself with the affairs of this world because this is where his portion lies, even if his motives are basically for the sake of Heaven, has to be very much on guard that his business does not develop into love of this world for its own sake, at the cost of his serving Hashem. We see that even the children of Reuven and Gad, in spite of their very high level, were misled by their slight, subconscious attachment to their property into making hasty decisions and getting their priorities wrong.

As a result, they "lost their blessing." Blessing means the expansion of *kelim* used for spiritual purposes. It is heavenly aid which the *Mishna* calls "the fruits of a mitzva in this world."¹³ If a person becomes attached to material things for their own sake, then the blessing is withdrawn, for it no longer is good for that person.

14 Rabbi Yitzhak 'Arama¹⁴ illustrates this with a parable. When workmen build a house, they construct gangways with rough timber, even hammering together broken planks for this purpose. But for the interior decorations and furniture, only the best polished wood is used. No one is particular about things which are temporary and serve a secondary purpose, but only about things which are permanent and primary. Our stay in this world is only temporary, while our spiritual life is permanent and primary. It is surprising, therefore, how many of us make our material occupations primary and our Torah secondary.

Everyone knows in his own heart what for him is primary and what secondary. One has to educate himself in such a way that he will be able to direct his life toward the primary and not, God forbid, toward the secondary.

19

ובכל זאת: משה רבנו לימד כאן יסוד חשוב בעבודת ה': שיש הדרגה, גם בדברים חשובים. אמנם גידול הצאן הוא עבודת-ה' - אך חשוב מכך גידול הבנים לעבודת-ה'! ועל חוסר האיזון שהיה בהם, נדרש הפסוק "נחלה מבהלת בראשונה, ואחריתה לא תברך" (משלי כ, כא). שכיוון שה"נחלה" ממזרח לירדן היתה "מבהלת" כבר "בראשונה" - כי דאגו לצאן בבהילות והקדימו את הטפל - לכן גם "אחריתה" לא נתברכה: גד וראובן היו הראשונים שהוכו בידי חזאל מלך ארם (מ"ב י, לט), וכן הקדימו לגלות בידי מלכי אשור (דה"א ה, כז), קודם שהגלה סנחריב את שאר השבטים (תנ"ח ה. ובי"בעל הטורים" [לב], א): הקיבוץ בפסי הוא "נחלה מבהלת"; רמז לח' הפעמים שזוכר שם כאן, בבהילות ה"ראשונה" - ו"לאחריתה": שגלו ח' שבטים לפני שאר השבטים; וכפי שחישב רש"י למ"ב יז, א).

20

כלפי מה אמורים הדברים בחיינו? - יש ערך של קיום מצווה, ויש ערך של הידור מצווה. הידור המצווה ערכו גדול, ויש "ראשונים" ו"אחרונים" הסוברים שהוא אף מן התורה. אך מי משני הערכים קודם? מיהו ה"עיקר"? - כמובן: קיום המצווה. ההידור, מטרתו לפאר את קיום המצווה, להאדיר את כבודה.

אך לא אחת, אנו עדים לבלבול מושגים ולהפיכת טפל לעיקר. למשל: יהודים מהדרים וקונים חנוכיה מכסף טהור, שעולה הון רב. יש בזה הידור-מצווה, נוי-מצווה - עניין מכובד מאוד. אבל מה הם מדליקים בחנוכיה יקרת-ערך זו? - נרות (פרפיון), ולא שמן... והרי נפסק, ש"שמן זית מצווה מן המובחר"? (רמ"א לאו"ח תרעג, א, ומשני"ב סק"ד; ילקוט יוסף, שם) - כן, אבל השמן עלול, חלילה, ללכלך את החנוכיה הנוצצת...

זוהי דוגמה, לעשיית הטפל - עיקר, והעיקר - טפל. הלא עיקר המצווה היא ההחלוקה, ולהדר כל כך פגוי-המצווה במקום במצווה עצמה - זוהי טעות.

ורואים דברים כאלה על כל צעד ושעל: יהודים מחליטים להקים בית-כנסת חדש. מקימים ועדה, מתכנסים לישיבות ארוכות, נוסעים יחד לראות בתי-כנסת שבנה האדריכל הנבחר, מנהלים מגבית במשך שנים - וזכשעה טובה, בנו בית-כנסת רחב-ידיים ומפואר בסכום עתק. הבניין המפואר ממש מרטיב את לב המתפללים: הגיע הזמן שיהיה לנו בית-תפילה מהודר! - אבל מתי יגיע הזמן, שתהיה לנו גם תפילה מהודרת...? מתי נתפלל בקצב סביר יותר? ומה עם שיעורי תורה שהם עיקר בית-הכנסת? אחרי מאמץ הבניה העצום - באמת שלא נותר כוח לדברים שכאלה... לשכור מגיד-שיעור המושך את הציבור, עולה כך-וכך שקלים בחודש - לזה אין תקציב; הקופה אכן ריקה. אבל כשהקופה היתה באותו מצב, והוחלט להשקיע מאות-אלפי שקלים בבנייה, בהידור המצווה, אמרו הכל באמונה שלמה: הקדוש-ברוך-הוא יעזור!

יש שדרוג נכון של המצוות, צריך להוביל להחלטה של ויתור על מצווה: כמו עיני ראיתי, כיצד קראו לאדם לעלות לתורה ל"מפטיר" - ופתאום קם מישהו, ואמר שיש לו י"א רצי"טו (יום-השנה לפטירת קרוב) והוא חייב לעלות. לא הועילו ההסברים שכבר קראו בשמו של האדם השני, ובמקרה כזה חייבים להעלותו כי יש בזה פגם לאותו אדם - ובעיקר לספר התורה - שקראו לאדם והוא אינו עולה (ברכי נח); הכל נכון - אבל הוא חייב לעלות ל"מפטיר"... הרי הטעם שעולים לתורה בי"א רצי"טו, הוא עשיית נחת-רוח לנפטר בזה שגנו עושה מצוות בעולם-הזה; אך איזה עילוי-נשמה יהיה לאביו של אותו עקשן, מכך שבנו גזול יהודי אחר? זוהי דוגמה כיצד נוטלים סעיף בהלכה, או חזקים בטפל שבו - ומרוקנים אותו מכל תוכן אמיתי.

על ר' ישראל מסלנט זצ"ל, כידוע, מספרים להפך. שביום-הזיכרון של אמו, היה ליהודי אחר יום-זיכרון לבתו שנפטרה, ל"ע. ולמרות שאבל-אם קודם לאבל-בת, ועוד שר' ישראל היה תלמיד-חכם (שו"ע או"ח קלו) - ראה ר' ישראל שהיהודי מצטער ורוצה מאוד להיות שליח-ציבור, וויתר לו. "נאה הוא לאמ"י - אמר - ששביום הזיכרון שלה אעשה חסד עם יהודי". זוהי הנהגה של אדם גדול.

16 יום י"א רצי"טו היום - י"א רצי"טו - י"א

יודגש - כדברי מו"ר הגר"א דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו ב, 255-7) - שהדאגה לצאן לא היתה אצלם סתם תאוות ממון, חלילה, אלא חלקם המיוחד בעבודת-ה'; קידוש שם-שמים שלהם בבריאה, נעשה באמצעות הצאן. ה' נתן להם מקנה רב כפלי לעבודתו, והם ויתרו למענו על התיישבות בעיקר ארץ ישראל, מתוך מסירות-נפש, כדי לטפח את חלקם הייחודי שבגידול הצאן. ואומר המדרש, שאכן הלכו בדרך ראובן אביהם: כשם שראובן צויין, בהביאו לאמן דווקא דודאים הגדלים הפקר (ברא"ל, יד) משום שזוהר מגזל - כך גם ביקשו בניו שלא לגדל את בהמתם-הדקה פארץ, משום שהיא גוזלת משדות אחרים; לכן נתן להם ה' נחלה באזור הרחוק ממקום

ישוב, לבל יכשלו בגזל (קה"א א לפס' יג): ונתתי את לבי, ומחרו"ו; וכן בבר"ר עב, א). נמצא, שבעבודת הצאן, המשיכו את עבודת-ה' של אבי השבט.

17

אך דומה, שהביקורת של משה - ושל המדרש בעקבותיו - על בהילותם של בני גד וראובן, אינה רק בזה שהקדימו את הצאן לבניהם, בסיגנון הדיבור. שהרי התורה כתבה במפורש שנקודה זו תוקנה על-ידם, ומדוע שיגעו על כך לאחר שעשו תשובה? - אלא על כרחך, שגם לאחר שתיקנו עניין זה שדיבור, עדיין לא תוקנה הבעיה העמוקה, הפנימית, שהביאה אותם להתייחס לבניהם באופן שגוי. בעייתם היסודית היתה, פלשון המדרש: "שעשו את העיקר - טפל, ואת הטפל - עיקר" (במד"ר כב, ט. "טפלי", במובן של: משגי בחשיבותו; וכן אמרו בקשר לשני שמוותיו של יעקב, ש"ישראל עיקר, ויעקב טפל לו" - ברכי יג.). הם לא דרגו נכונה, את הערכים השונים שבתוכי עבודת-ה'. הרצון לגור ממזרח לירדן למען טובת הצאן, היה ביטוי חיצוני למשגה שורשי במחשבה, ש ממנו נבע גם סיגנון הדיבור המוטעה.

18

לכן גרס משה, שטעות היא לשבת בעבר-הירדן בגלל המרעה הדשן; הצאן הוא חשוב - אך חשוב יותר הוא בעל הצאן! אדם מישראל, חייב לגור במקום הקדוש ביותר; במקום שסייע לפיתוח הרוחניות שבו. אך כשראה משה שהם מתעקשים, ובמקום לרדת לסוף-דעתו ולשנות את תוכניתם, הם משנים בסך הכל את מבנה המשפט - חדל מלהתנגד לתוכניתם (וכ"כ ספרנו לפס' לג: "כדי שלא להיכנס במחלוקת, הסכים משה לדבריהם").

זוהי "הנחלה המבוהלת" האמיתית: אורח-חיים המתנהל על-פי שיקול כזה, ההופך טפל לעיקר. כי כשם שהבינו, שהצאן הוא חלקם בעבודת-ה', כך היו צריכים להבין שמגורים בארץ מקודשת יותר, הם חלק נכבד יותר בעבודת-ה'; וזהו ה"מרעה הנשני", שנשמתו של יהודי אינה יכולה בלעדיו.

ולאמר: ומה באמת יהא על הפרנסה? - יד ה' לא תקצר! ימצא לכם מרעה נשן בארץ ישראל. ואם כדי להמשיך בעבודת-ה' הייחודית של ראובן אביכם, רצונכם באזור-מרעה שאין בו חשש גזל - בקשו מה' מקום כזה בתוך ארץ ישראל; ואכן, גם בארץ ישראל היה אזור מרעה רחב-ממדים ומרוחק מישוב, כמו זה שבעבר-הירדן (קה"א א לפס' יג, בפירוט מהרז"ו).

22

במקום להבין, שהסעודה מכבדת ומקשטת את המילה, שהיא העיקר - הבין השואל שהמילה היא הזדמנות לערוך סעודה חגיגית. ולצערנו, יש כיום בתלק מן הציבור, תופעה דומה בנושא החתונות: רואים את המצווה, את הקמת הבית בישראל, פשעת כושר לאכילת ארוחת-ערב טובה... החתן והכלה הולכים אל החופה - ויש הממשיכים לשבת ולאכול. וכי זוהי שמחה של מצווה?! כך משמחים את השכינה שמגיעה לקידושין?

וכמובן שיש להדגיש: גם בתוך לימוד התורה, יש להישמר ולהבדיל בין עיקר וטפל. יכול אדם ללמוד ולהחכים ולפלפל - ואף העיקר, אל יראת-השמים, להתייחס כטפל. חז"ל המשילו זאת לאדם המאחסן פור תבואה, מבלי לערב בה קב של חומר-משמר; ברור, שללא חומר-משמר, לא ישאר מהתבואה דבר (שבת לא.). יראת-שמים, היא ה"חומר המשמר" לתורה, אשר בלעדיו אין לתורה קיום.

28 ולכן, כדי לעקר ולשרש השפעת רעה זו, צריך להרוס ולשבר ולנתוק כל אלו הבתים והמקומות ולשנות כל צורת הערים שלא יראה ולא ימצא בהם שום זכר אמונה רעה ונשחתה, וכמו שנאמר (דברים י"ב), אבד חאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים נגרי, ונתצתם את מזבחותם ושרבתם את מצבותם וגו' ופסילי אליהם תגדעו ואתבתם את שמם מן המקום ההוא, ולבנות במקומם בתים אחרים תחתיהם, להיות להם

לבתי אולפנא ולבתי כנסיות ובתי מדרשות, שיקרא עליהם שם שמים ושמות של קדושה, ורק או יוכלו להניח טפס בהערים אשר בנו, והם ילכו למלחמה ללחום מלחמת בני ישראל, ועל כוונה זו אמר להם משה, "בנו" לכם ערים לטפכם, היינו שאתם צריכים לבנות ערים חדשות ביהוד בשביל טפכם, ולא כמו שאמרתם, וישב" טפנו בערי המבצר, אלא דוקא הערים אשר אתם תבנו מחדש, אלו יהיו לטפכם, ואם כן באמת בנין הערים לטפכם הוא עכשיו עיקר העבודה המוטלת עליכם, באשר רבה היא לבנות הערים מחדש, ואח"כ - וגדרות לצאנכם, תתעסקו בדבר המקנה והרכוש שהוא הדבר הטפל.

29 Of Parents / Penguins - R. Eisenman

There was once an island on which lived a group of women with truly beautiful voices. Sailors who manned the passing ships were so bewitched by their song, that they would direct their boats to the island only to founder on its treacherous shoals. There were three reactions to this problem among the captains of those ships: One forced all his men to stop up their ears with beeswax so that they were unable to hear. Another lashed the helmsman to the mast so that he was unable to alter course. The third provided music to his men that was so sweet that the song coming from the shore lost its allure.

כהוגן גדרות צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו. שהקדמו הצאן לטפם, כי למקנה הצאן היתה עיקר העבודה והמלאכה המוטלת עליהם לבנות ולחדש עבורם מקומות שלא היו מספיקים בהערים לרוב מקניהם, מה שאין כן לטפם היה להם מספיק הבתים והמקומות שירשו מסיחון ועוג שנשארו בשלימותם ותיקונם, ואם שהיו

ועל זה בא משה רבינו והראה להם טעותם, במה חשבו שלבנות להם מקומות עבור בנייהם וטפם, די להם בעבודה מועטת לתקן או להוסיף כל אחד לפי דרישת ביתו וטפיו, בחשבם כי הערים והבתים שלקחו מסיחון ועוג מוכנים ומוכשרים להושיב שם נשיהם וטפם, - כי

טועים הם ושוגים בזה, כי לא ככל הגויים בית ישראל, אשר כל גוי וממלכה הנוצחת את אויבה ויורשת את ארצה, מוכנים להם תיכף הערים והבתים להתיישב שם, אבל לא כן הוא בישראל, אשר כל חייהם ותהלוכותיהם קשורים ואחוזים במצות התורה ואזהרותיה, אי אפשר שיתאים עבורם המקומות שישבו בהם עובדי עבודה זרה ועובדי אלילים האדוקים בכל עבודות הבלים ותועבות הגוים, ואשר המקומות נקראו על שמם של האלילים, או על שם פעולותיהם ומעשיהם של הכופרים והעובדים וכדומה, וביותר משפיע הדבר לרעה ומזיק להבנים הקטנים אשר יגדלו במקומות הללו עם הנשים לבד, כשהגדולים ילכו לפני החלוץ במלחמה, ואז גדולה הסכנה יותר שלא יתדבק בהילדים הרכים השפעת שמות האלילים אשר נקראו בהם עריהם וארמנותיהם, או המקומות שנבנו על שמם או על שם עובדיהם וכהניהם, והבאים ליחס להם איזה מעשה או פעולה שפועלים ומטיבים לפי דעתם הנבערה של עובדי ע"ז.

ויתכן להבין בזה, כי באמת לפי סדר הנצחון במלחמת משה וישראל עם סיחון ועוג, ולפי אופן כיבושם את ארצם, צדקו הם לפי דעתם במה שחזקו ויאמרו גדרות צאן נבנה למקננו פה, ואח"כ וערים לטפנו, כי עיקר העבודה היתה להם לבנות ולהכין ולהכין מקומות עבור הצאן והמקנה, אבל להכין מקומות מבנה בשביל הנשים והטף, היתה להם העבודה מועטה וקלה ביתם לגדרות צאן ומקניהם, אלא שנעלם מהם פרט אחד חשוב מאד, ומשה רבינו העמידם על שגיאתם והראה להם את טעותם, וסיבת ההעלם גילו לנו חז"ל שבאה להם מצד שדעתם ומעיינם היתה נתונה למקניהם, שהארץ הזאת היתה מוכשרת להם שהיא ארץ מקנה, ולבסוף, אחרי שמשה דיבנו העמידם על טעותם, הודו למשה ותיקנו את השגיאה ששגו, וכמו שיתבאר.

25 דהנה במלחמת סיחון נאמר (במדבר כ"א כ"ג), ולא נתן סיחון את ישראל עבור בגבולו ויאסוף סיחון את כל עמו ויצא לקראת ישראל המדברה ויבוא יחצה וילחם בישראל, וכתב שם רש"י: אמר הקב"ה, מה אני מטריח על בני כל זאת לצור על כל עיר ועיר, נתן בלב כל אנשי המלחמה לצאת מן העיירות ונתקבצו כולם למקום אחד ושם נפלו, ומשם הלכו ישראל אל הערים ואין עומד לנגדם כי אין שם איש אלא נשים וטף, ע"כ, וכ"ה במדרש רבה, וכן במלחמת עוג נאמר (כ"ב ל"ג) ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה ארדעי.

26 נמצא, שלא נלחמו עמהם ישראל בתוך ארצם של סיחון ועוג, ולא צרו על הערים הבצורות להפילם ולהרסם, אלא הם יצאו מארצם ללחום עם ישראל ושם נפלו, ובכן נשארו כל הערים והבתים בשלמותם, וכשנכנסו ישראל לארצם מצאו את הערים בנייים בסדר נכון והבתים היו מלאים כל טוב באין מחסור דבר, ואם כן הרי מקומות מבנה לגור בהם נשיהם וטפם, היו להם מוכנים ומתוקנים בהערים אשר כבשו, ולא היו צריכים כעת לבנות עבורם מחדש, אלא העיקר מה שהיו צריכים כעת היה, לבנות ולהכין מקומות עבור הצאן והמקנה הרב שהיה להם, ובשבילם היו צריכים לבנות מחדש ולהכין גדרות צאן דירים ורפתים ומקומות בטוחים שיהיו מתאימים לרוב צאנם והמון מקניהם - ולכן, לפי דעתם, אמרו

But Eisav cannot, nor will he, give up. What will not yield to his open hate may yet succumb to his guile. Before he is finally relegated to the slag-heap of history, he will try one more thing. Perhaps a surface friendship will accomplish what overt enmity had not. He offers to have some of his men accompany Yaakov on his way.

A hand stretched out, a mask of good-will stretched thin over the hungry grimace of hate. What could be more innocent -- or more perniciously destructive!

"Let us travel and move on together. I will adjust my speed to your needs." "Let me assign to you some of the people who are with me" (Bereishis 33:11 and 15).

31a These were the last recorded words which Eisav ever spoke to Yaakov. They represent his game-plan for the final moments of the galuth. They hound us still. If we listen well, we hear them reverberating throughout the gilded cells which seem not to confine us, bouncing off the walls which seem to contain us not at all. They animate a culture which reaches out to smother us in its filthy embrace. They are the music in the message which wants to smash us on the rocks.

32

Let us examine each of these three strategies.

Stopping the Ears: The pros and cons of engagement versus withdrawal touch upon every aspect of our lives. Where we work and where we play; how we travel and what we listen to; our shopping habits and the way we furnish our homes; what we wear and how we talk; and so on and on and on. We cannot even begin to think of touching on all of them.

In this essay, we will muse a little about only one aspect of this multi-faceted issue. The theories upon which we should try to build and develop the education of our children, given the realities which face us here in America.³

33 I admit to a personal quandary here. Do I shut out everything or do I listen selectively? Can we, as Rabbi Meir did in his time, savor the fruit while discarding the husk, or is the fusing so insidious, the tainting so pernicious, that we would do best to abandon the attempt?

I do not know. There are persuasive arguments and charismatic role models for both approaches. As I

write these words, the tendency seems to be towards a greater withdrawal, a principled rejection of a culture which, with all its advantages, seems unable to get anything right. And that may be good. Nevertheless, it is not without its dangers.

31b It is the last of the challenges which we will have to undergo. We have a number of options among which to choose. We may stop our ears with beeswax, tie ourselves to the masts or, more ideally, become attuned to a different, more alluring music.

34 Withdrawal is prompted by disapproval which, in turn, tends to spawn an attitude of supercilious, if occasionally benign, condescension. Jagged fissures inch their ugly way through communities which could and should function as a seamless whole. Gradations of values and attitudes which, grounded as they are in common assumptions and common goals, could simply have been accommodated within an overarching cohesion, become icons of a pernicious "in" which defines itself only in contrast to a demonized "out". I do not, of course, contend that solidarity ought to be purchased at any price⁴. Clearly, if the rejection of all or most of what our modern culture has to offer is necessary for the preservation of our values, we will have to live with that.

35 Nevertheless, it is not at all clear to me that such a virtually total repudiation is in fact necessary. Not all that has been and is being written is decadent. There are many religiously and ethically sensitive people who have much of significance to say. At the very least, they may offer pithy and insightful formulations, new bottles produced with verve and imagination, which may attractively contain the old wine of truth.⁵

36 Let us assume, however, that we deem the risks too great. We all know there is much which argues in favor of such an assessment.

Then, given that our decision is unlikely to be universally, or even generally accepted, we would need to adjust our educational agenda to that reality. We would need to teach our children that disagreement ought not to breed disparagement of people. That our preference to withdraw is a strategic move to protect our own, and not an actual or implied condemnation of those who are either less religiously sensitive than we, or who, conversely, feel more secure and therefore less threatened than we believe they ought to feel.

37 Tying ourselves to the mast: We must never dream another's dream; we must set our lives to the music which is ours alone. Our earlier ambivalence ought not to befuddle us here; our sense of the appropriate should be uncluttered by ambiguities. We must walk a lonely road -- because we are alone. We are different. We are chosen. We are holy.

38 Rabbi Chaim Segal, late Menahel of Mesivta Rabbeinu Chaim Berlin, reported that he once asked Rav Hutner what the central theme of our educational enterprise should be. Rav Hutner answered that, given the mindless blurring of differences which is the hallmark of modernity's headlong rush into conformity, our primary goal must be to strengthen our students' awareness of our chosenness. It is our fate and our calling to be different.

The question with which we as educators must grapple, is a different one. How do we reject the culture of our host countries while remaining good citizens? How do we isolate ourselves from huge segments of even our own people without falling prey to a mentality which tends to dehumanize those whose ideas we determinedly disavow and whose practices we abhor?

39 We care about what others think of us. That is simply a fact. Not many of us feel comfortable putting on tallis and tefillin in a crowded plane.

Should we care? No and yes.

No, if by that we mean fostering self-confidence. We need not please every curious onlooker who might wrinkle his nose at what we do. When we act correctly, we owe explanations to no one at all.

Yes, if the alternative is disrespect and denigration. We ought never to forget that every human being, even if ignorant or prejudiced, is still a Tzelem Elokim who has claim on our consideration and understanding. We need not act as he would wish us to act, but we need to regard him as he would wish to be regarded. This balancing act is not an easy one, but if we are to retain our own humanity, it is a skill which we must learn and teach.

Let us then find in ourselves the courage to be different. Let us consciously, and with principled discipline, reject the habits and mores of the society in which we live; those that are tainted by corruption and even those which are neutral but simply superfluous, and therefore, irrelevant to our Jewish living!

45 וביהוד באו חז"ל ללמד לנו דעת, שכל דבר ודבר שבאים לעשות, אפילו הוא מהדברים הנגזעים לגוף או לרכוש, צריך בראש וראשון לעיין ולחקור בכל צדדי צדדים על התוצאות הרחוקות שבדבר, ואז ילך לבטח דרכו שלא יטעה ולא יכשל, וכל זה נכלל ג"כ במה שאמרו (ברכות ס"ג א') איזהו פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה, בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך, ותמיד לב חכם לימיני, וכל פינות שאתה פונה לא יהא אלא לימין, שהיא התורה הניתנת בימין.

40 Listening to a Different Tune: At the end of the day, there is really only one answer. Discipline, kedushah, service, these have a music of their own. The majestic resonance of their tone cuts right through to the heart. It can, if we let it, drown out the pathetic tinkle, trivialize to utter impotence the dross and the tinsel of even the best of what the world has to offer.

There really is no competition. But it has to be done right. The best music sounds bland and uninteresting when it is not performed with verve, with spirit, and above all, with intelligence.

חונן לנער על פי דרכו, "Educate your son in accordance with his unique characteristics (Mishley 22:6)." We make facile assumptions at our peril. Assumptions that what worked well enough for ourselves will work equally well for our children. Assumptions that they must certainly share our tastes and predilections. Assumptions that the ideas that we found inspiring will fire their hearts also. It is just not so or, less radically, it is often not so.

41 We can occasionally create an environment that approximates an idealized earlier one, and hope that its ambiance will nurture an innocence more familiar from another era. It may work sometimes for some children.

But it is foolish to think that we can shut out the world indefinitely. The music is playing on the rocky island and sooner or later it will penetrate our most lovingly and thoughtfully erected defenses. Our lives will have to be set to music -- the ultimate weapon in the battle for our children's souls.⁶

42 ³⁴ The children of Gad built Dibon, and Ataroth, and Aroer; ³⁵ and Atroth-shophan, ar Jazer, and Jogbehah; ³⁶ and Beth-nimrah, and Beth-haran — fortified cities and pens for the flock. ³⁷ The children of Reuben built Heshbon, and Elealeh, and Kiriathaim; ³⁸ and Nel and Baal-meon with altered names, and Sibmah; and they called [them] by [other] names [instead of] the names of the cities that they built. ³⁹ The children of Machir son of Manasse went to Gilead and occupied it, and drove out the Amorite who were in it. ⁴⁰ Moses gave

43 Artscroll - Store Chmash

38. מוקבת שם — With altered names. The Amorites had named these two cities after idols [as indicated by the name "Baal"-meon], but when the Reubenites rebuilt those cities, they changed the names (Rashi).

44 והנה סבת טעותם בתחילה של בני גד ובני ראובן, עד שהעירם משה רבינו על זה, גילו לנו חז"ל, שהסיבה לזה היתה, משום שעיקר שאלתם ותחלת בקשתם ליתן להם הארץ הזאת, היתה מפאת שפע צאנם ומקניהם שהיה להם, והיתה מחשבתם ומעיינם נתונה בדבר הצאן, לכן בגלל זה נעלם מהם לשעה התיקון העיקרי הדרוש ונחוצו להם לבניית הערים לטפם.